

AVFALLSPLAN 2025–2030

Foto: Andreas Holm/Staffanstorps kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4
 1. INLEDNING.....	 5
1.1 Bakgrund och syfte.....	5
1.2 Fakta om Staffanstorps kommun.....	5
1.3 Avfallshanteringen i kommunen idag.....	5
1.4 Framtida utmaningar	5
1.5 Innehåll i en kommunal avfallsplan.....	6
1.6 Genomfört samråd.....	7
 2. MÅL OCH AKTIVITETER.....	 8
2.1 Bakgrund till mål och aktiviteter.....	8
2.2 Målstruktur	9
2.3 Mål 1: Resursanvändningen har effektiviserats till år 2030.....	9
2.3.1 Indikatorer	9
2.4 Mål 2: Mängden avfall har minskat till år 2030.....	10
2.4.1 Indikatorer	10
 3. VERKTYG FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN.....	 11
3.1 Avfallsföreskrifter	11
3.2 Avfallstaxa.....	11
3.3 Kommunikation.....	11
3.4 Upphandling.....	12
3.5 Fysisk planering.....	12
3.6 Tillsyn.....	12
 4. FORTSATT PLANERINGSPROCESS OCH UPPFÖLJNING.....	 13
 5. KONSEKVENSER AV AVFALLSPLENEN.....	 14
5.1 Miljö.....	14
5.2 Ekonomi.....	14

FÖRORD

Valfrihet, kostnadseffektivitet och kommunikation är tre nyckelord som genomsyrar avfallsplanen och framtagande av denna.

VALFRIHET – Staffanstorps kommuns invånare och verksamheter ska själva få välja och kommunen som organisation ska ge den service och de förutsättningar som behövs.

KOSTNADSEFFEKTIVITET – När våra resurser stannar i kretsloppet, när de produkter vi använder används så länge som möjligt, när vi blir duktiga på att tillvarata material och när vi samarbetar med varandra kan vi dels bidra till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen, dels använda våra pengar på ett effektivt sätt som gynnar Staffanstorps kommun och de som lever och verkar här.

KOMMUNIKATION – För att alla ska ha den kunskap som krävs för att våra resurser ska användas och behandlas på ett effektivt sätt krävs en god kommunikation mellan kommunen och kommuninvånare, mellan tjänstemän och mellan förvaltningar samt mellan tjänstemän och politiken.

Projektet med att ta fram en ny avfallsplan för Staffanstorps kommun påbörjades i början av 2022 och har drivits av kommunens avfallsingenjör med processtöd från Miljö & Avfallsbyrån. Dessa har tillsammans utgjort en projektgrupp.

Syftet har varit att skapa ett aktivt arbete för att material och produkter används och återvinns på bästa sätt och för att bidra till att våra resurser används effektivt och ekonomiskt.

Under arbetets gång har interna diskussioner förts inom projektgruppen och avstämningar har skett med en referensgrupp bestående av representanter från olika förvaltningar i kommunen. Politiken har informerats löpande.

En viktig del har varit att ligga i linje med det arbete som sker inom Sysav för att underlätta genomförandet av avfallsplanen och att, tillsammans med de andra ägarkommunerna, arbeta för att nå målen i avfallsplanen. Ett

brett samråd har hållits genom workshops där interna och externa aktörer varit med och formulerat syfte, mål och aktiviteter.

Dialog har också förts med specifika tjänstemän utifrån deras expertis. På detta sätt har önskemål och erfarenheter lyfts fram och utgjort underlag för de mål och aktiviteter som formulerats i avfallsplanen. Själva processen har därmed varit en viktig del av förankringen av avfallsplanen och de aktiviteter som nu ska genomföras.

Staffanstorps kommun 2025-04-14

SAMMANFATTNING

Alla kommuner i Sverige är enligt miljöbalken skyldiga att upprätta en renhållningsordning bestående av en avfallsplan och lokala avfallsföreskrifter. Avfallsplanen är ett strategiskt styrdokument som gäller hela kommunen och används som ett verktyg för att utveckla hanteringen av avfall.

Planen ska ge en bild av dagens avfallshantering, vilka mängder som uppstår i kommunen och hur de tas omhand.

Syftet med avfallsplanen är att skapa ett aktivt arbete för att material och produkter ska användas och återvinnas på bästa sätt. Alla i kommunen ska förhålla sig till avfallsplanen. Avfallsplanen bidrar därmed till en resursanvändning som är effektiv och ekonomisk.

En viktig del i detta är att öka kunskapen om avfall och hur det ska hanteras. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på det kommunala avfallet, det vill säga det avfall som uppkommer hos hushållen och liknande avfall från verksamheter.

Avfallsplanen för Staffanstorps kommun beskriver hur kommunen ska arbeta med avfallshanteringen fram till år 2030.

Staffanstorps kommuns avfallsplan innehåller två mål som ska bidra i arbetet med att nå de nationella miljökvalitetsmålen:

Mål 1: Resursanvändningen har effektiviserats till år 2030.

Mål 2: Mängden avfall har minskat till år 2030.

Till målen har indikatorer och aktiviteter tagits fram inom följande områden:

- Förebygga och minska avfall
- Återvinning
- Farligt avfall
- Nedskräpning
- Deponier

En viktig del i arbetet med avfallsplanen är att mål och aktiviteter följs upp regelbundet och att utfallet redovisas till kommunstyrelsen.

Ansvar för kontroll, uppföljning och rapportering ligger på avfallsenheten, tekniska avdelningen, på Stadsbyggnadsförvaltningen. Enligt bestämmelser i Avfallsförordningen (2020:614) ska det göras en översyn av avfallsplanen minst vart fjärde år.

LÄSANVISNING

Avfallsplanen består av ett huvuddokument med tillhörande bilagor. Huvuddokumentet innefattar bland annat avfallsplanens syfte, mål för avfallshanteringen inom kommunen, verktyg för att uppnå målen, konsekvenser av genomförande av planen samt en beskrivning av hur planen ska följas upp.

I bilagor till planen presenteras handlingsplan med aktiviteter, nulägesbeskrivning, nedlagda deponier, uppföljning av tidigare avfallsplan, framtida avfallshantering, miljöbedömning och en redogörelse över samrådsförfarandet.

Bilagor

Bilaga 1. Handlingsplan med aktiviteter

Bilaga 2. Nulägesbeskrivning

Bilaga 3. Nedlagda deponier

Bilaga 4. Uppföljning av tidigare avfallsplan

Bilaga 5. Framtida avfallshantering och avfallsflöden

Bilaga 6. Miljöbedömning (MKB) av avfallsplanen

Bilaga 7. Samrådsredogörelse

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund och syfte

Enligt 15 kap 41 § Miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning som innehåller de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt en avfallsplan. Avfallsplanen ska enligt Miljöbalken innefatta allt avfall som uppstår i kommunen. Enligt 9 kap 8 § Avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov.

Denna avfallsplan har tagits fram av Staffanstorps kommun. Syftet med avfallsplanen är att skapa ett aktivt arbete för att material och produkter används och återvinns på bästa sätt. Alla i kommunen ska förhålla sig till avfallsplanen. Avfallsplanen bidrar därmed till en resursanvändning som är effektiv och ekonomisk.

Beskrivningar i denna avfallsplan som rör hanteringen av avfall, statistik över avfallsmängder, mål och aktiviteter, fokuserar på avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Övriga avfallsslag och anläggningar redovisas mer översiktligt i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter. Alla berörda aktörer bör arbeta med de övergripande målen i avfallsplanen medan indikatorer i första hand avser de avfallsslag som kommunen har rådighet över. Kommunen har möjlighet att genom dialog och tillsyn påverka hanteringen av avfallsslag som inte ingår i det kommunala ansvaret, vilket kan bidra till att avfallsplanens mål och andra samhällsmål nås.

1.2 Fakta om Staffanstorps kommun

Staffanstorps kommun ligger i Öresundsregionen mitt i det tätbefolkade sydvästra Skåne. Kommunens två tätorter Staffanstorp och Hjärup är omgärdade av jordbrukslandskap och har goda kommunikationer till både Malmö och Lund. Med sitt strategiska läge är Staffanstorps kommun attraktiv att bo, leva och verka i och kommunen har en hög befolkningstillväxt. Merparten av hushållen består av småhus och näringslivsstrukturen domineras av en- och fåmansföretag.

1.3 Avfallshanteringen i kommunen idag

Det kommunala avfallet som uppstår i Staf-

fanstorps kommun samlas in av kommunens anlitade entreprenör. Insamling av returpapper och förpackningar erbjuds på frivillig basis genom ett brett urval av tjänster i avfallstaxan. För småhus erbjuder kommunen möjlighet till insamling av matavfall genom tvåfackskärl samt möjlighet till fastighetsnära insamling av returpapper och förpackningar med fyrfackskärl och insamling. I respektive tjänst ingår även fastighetsnära insamling av grovavfall. Som en extra tjänst erbjuder även kommunen insamling av trädgårdsavfall i separat tunna.

För flerfamiljshus och verksamheter finns möjlighet att abonnera på separata kärl för utsortering av matavfall samt möjlighet att anlita en av kommunen auktoriserad entreprenör för fastighetsnära insamling av returpapper och förpackningar.

I kommunen finns tio återvinningsstationer för insamling av förpackningsmaterial vilka sedan 2024 drivs av kommunen. I Staffanstorps tätort finns även en återvinningscentral som tar emot grovavfall, farligt avfall och elektronik samt föremål till second-handförsäljning. Återvinningscentralen drivs av Sysav som är ett kommunalt avfallsbolag där Staffanstorps kommun är en av 14 ägarkommuner. Sysav tar emot och behandlar det kommunala avfallet som samlas in i kommunen. I de mellankommunala relationerna inom Sysav hanteras avfallsfrågor genom samarbete samt genom erfarenhets- och kunskapsutbyte.

1.4 Framtida utmaningar

För Staffanstorps kommun, precis som för många av landets kommuner, står avfallsverksamheten inför utmaningar både när det gäller själva avfallshanteringen och när det gäller att åstadkomma förändringar så att resurshanteringen kan effektiviseras i stort.

Vid årsskiftet 2021/2022 fick kommunerna ansvaret för insamling och återvinning av returpapper. Sommaren 2022 fattade regeringen beslut om att även flytta ansvaret för insamling av förpackningar från producenter till kommunerna.

Från 2024 gäller nya regler där kommunerna även ansvarar för att samla in förpackningsavfall (plast, papper, glas och metall) från hushållen.

Fastighetsnära insamling ska ske senast år 2027, och från 2026 ska kommunerna även samla in förpackningsavfall på vissa platser utomhus, till exempel större torg och parker. Staffanstorps kommun har redan ett väl utvecklat insamlingssystem för en- och tvåfamiljshus och erbjuder lättillgänglig sortering av matavfall, förpackningar och returpapper via fyrfackskärl. Den fastighetsnära insamlingen av förpackningar behöver i Staffanstorps kommun framigenom även omfatta flerfamiljshusen. Insamlingen av förpackningar ska enligt de nya reglerna finansieras av producenterna.

Kommunerna har ansvaret för att tillhandahålla ett insamlingssystem för matavfall enligt avfallsförordningen (2020:614)¹. Staffanstorp har ett fullt utbyggt insamlingssystem för matavfall. Vad beträffar textilier så får kommunen ansvar för att samla in textilt avfall från 2025. Regeringen ställer sig positiv till att textilier ska omfattas av producentansvar³.

Från och med den första januari 2023 fick kommunen ansvar för att omhänderta allt bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet och se till att det finns möjlighet att hantera detta i separata fraktioner⁵.

I det större sammanhanget finns stora utmaningar för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen nås. Exempelvis ska enligt beslutade nationella etappmål minst 55 procent av det kommunala avfallet materialåtervinnas eller återanvändas 2025⁶. I Staffanstorps kommun samlades, år 2023, 23 procent av det kommunala avfallet in för materialåtervinning och återanvändning.

Beträffande matavfall skulle minst 75 procent av matavfallet sorteras ut och behandlas bio-

logiskt senast 2023 enligt nationellt etappmål⁷. I Staffanstorps kommun låg den andelen, år 2023, på 28 procent.

Det finns en stor utmaning i att arbeta med att förebygga avfall, eftersom avfall uppstår i hela produktionskedjan som dessutom ofta är global.

I produktionskedjan behöver ett material eller en produkt hanteras så att den kan användas på något sätt igen i ett tekniskt eller biologiskt system. För en kommun innebär arbetet med att förebygga avfall att välja rätt produkter eller att tillse att de produkter som finns används så effektivt och så länge som möjligt.

I Staffanstorps kommun är ett aktivt arbete genom bra kommunikation och information en förutsättning för att minimera uppkomst av avfall och för att det avfall som uppstår ska hanteras på ett resurseffektivt sätt. Tillsammans med ett arbete för att främja återbruk kan detta bidra till att avfallsmängderna per person kan minska. Det är dock ofrånkomligt att en växande befolkning medför behov av kapacitet för mottagning, sortering och behandling av det avfall som uppstår i kommunen.

1.5 Innehåll i en kommunal avfallsplan

Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner för förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) reglerar innehållet i en kommunal avfallsplan. Till föreskrifterna finns även en vägledning (Naturvårdsverket rapport 6760).

I arbetet med att ta fram en avfallsplan ska fokus ligga på att ta fram mål och aktiviteter för att förebygga och hantera avfall. Mål och aktiviteter ska utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer.

1 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/avfallsforordning-2020614_sfs-2020-614#K3

2 <https://www.avfallsverige.se/medlemsida/insamling-av-forpackningar-returpapper-och-matavfall/>

3 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/meddelande-om-kommissionens-textilstrategi_H906F-PM83

4 EU:s direktiv 2008/98/EG om avfall, Artikel 11

5 Miljöbalk (1998–808), kap. 15 §20

6 <https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/oka-andelen-kommunalt-avfall-som-materialatervinnas-och-forbereds-for-ateranvandning/>

7 <https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/okad-utsortering-och-biologisk-behandling-av-matavfall/>

Avfallsplanen ska även innehålla mål och aktiviteter för minskad nedskräpning.

För det avfall som kommunen ansvarar för ska planen innehålla mål och aktiviteter för att förebygga och hantera avfallet. Det omfattar kommunalt avfall, vilket innebär avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, slam från enskilda avlopp, latrin och bygg- och rivningsavfall som inte uppkommer i yrkesmässig verksamhet samt avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.

Planen ska även innehålla mål och aktiviteter för avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta.

Planen ska beskriva de aktiviteter som planeras för att uppnå de uppsatta målen samt hur målen kommer att följas upp. Planen ska även beskriva vilka verktyg kommunen planerar att använda för att genomföra aktiviteterna och uppnå målen.

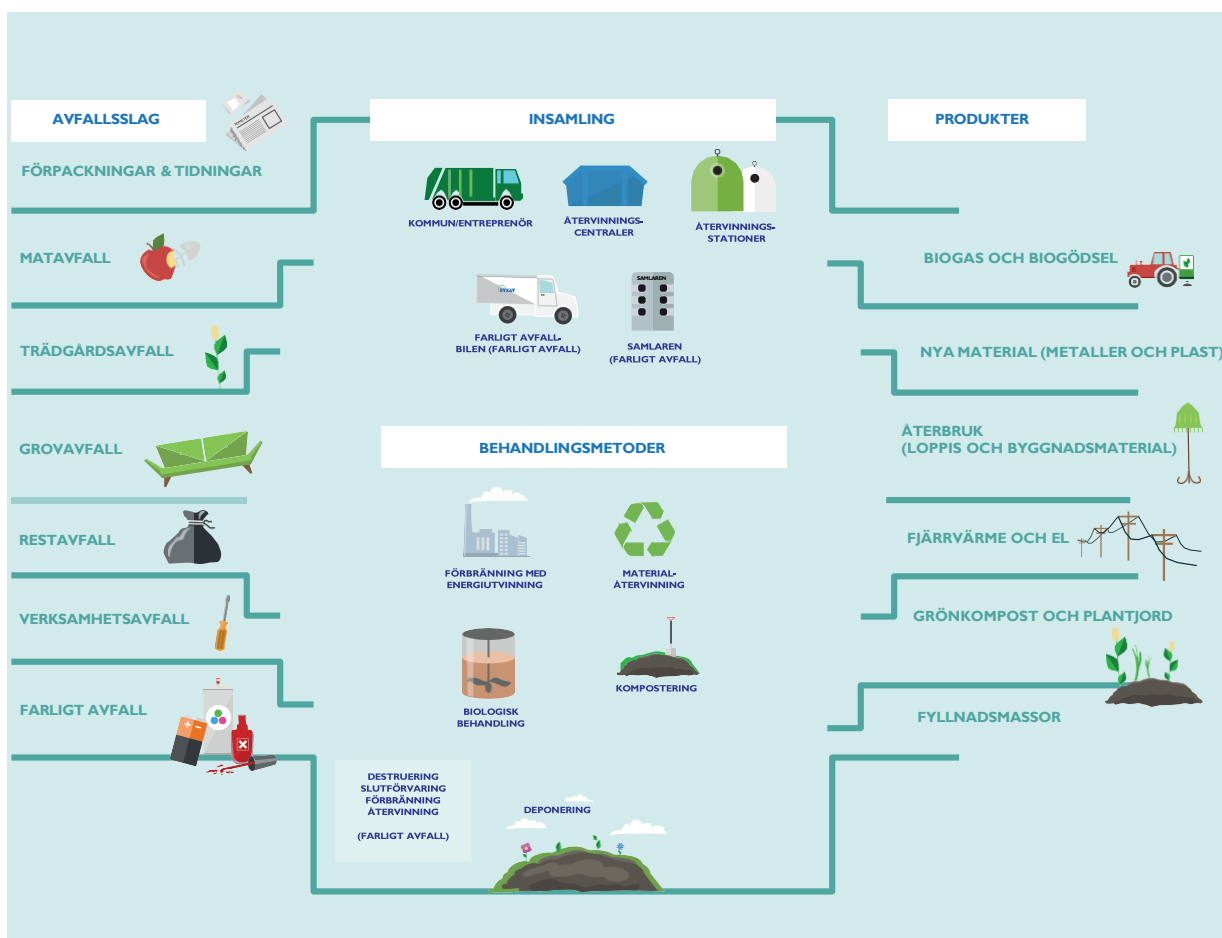
1.6 Genomfört samråd

En viktig del i arbetet med framtagande av avfallsplanen har varit att samråda om mål och aktiviteter med berörda aktörer och att fånga upp önskemål och erfarenheter utifrån olika perspektiv. Interna diskussioner har skett löpande i projektgruppen och avstämningar har skett med referensgruppen. Ett brett samråd har skett genom bland annat workshoppar för interna och externa aktörer där olika kommunala funktioner samt fastighetsägare, företag och organisationer varit inbjudna. Vid workshopparna har utvecklingsområden och tänkbara aktiviteter diskuterats ur olika perspektiv.

Samråden omfattar även utställning för allmänheten.

Samråd har även skett genom utskick till kommunala bolag, Länsstyrelsen, insamlingsentreprenör och mottagare av avfall från kommunen, företag, fastighetsägare och organisationer/föreningar.

Eventuella inkomna synpunkter ska beaktats och redovisas i en samrådsredogörelse, se Bilaga 7.

Figur 1. Nulägesbeskrivning - Avfallshanteringen i kommunen idag. Det kommunala avfallet som uppstår i Staffanstorps kommun samlas in av kommunens anlitade entreprenör.

2 MÅL OCH AKTIVITETER

Grundläggande vid framtagande av mål och aktiviteter i avfallsplanen för Staffanstorps kommun är att material och produkter hantearas på ett sätt som bidrar till en effektiv resursanvändning. Detta innebär att avfall förebyggs, att resurser som har tagits i anspråk används på ett så effektivt sätt som möjligt och att avfall som uppstår så långt möjligt återvinns i form av råvaror vid framställning av nya produkter.

Avfallsplanens mål och aktiviteter utgår framförallt från de nationella miljö kvalitetsmålen ”God bebyggd miljö”, ”Giftfri miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan”, etappmålen om ökad återvinning, prioriterade materialströmmar enligt den nationella avfallsplanen 2018–2023⁸ och andra nationella mål inklusive de långsiktiga klimatmålen som innebär att Sverige senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären⁹.

Avfallsplanens mål och indikatorer ansluter även till Sysavs kretsloppsplan med mål om effektivare resursanvändning, minskat spill från kretsloppet och minskad mängd avfall.

Detta underlättar genomförande av avfallsplanen samt samordning och samverkan i övrigt inom avfallshanteringen i regionen. Med detta som grund bidrar Staffanstorps kommuns avfallsplan även till en utveckling av EU:s mål¹⁰.

Allt arbete med ökad hushållning med resurser och minskade avfallsmängder har sin utgångspunkt i den av både EU och Sverige lagstadgade Avfallshierarkin även kallad Avfallstrappan, se figur 2, som beskriver en stegvis förändring av avfallsbehandling och återvinning i en önskad riktning för varje avfallsslag. Överst i trappan ligger idealet Förebyggande av avfall. Detta steg innebär att det inte uppstår avfall därför att vi använder våra resurser, i alla led, av alla produkter och material, på effektivt sätt. Förebyggande av avfall är också ett utvecklingsområde som identifierats i arbetet med framtagande av målen i den nya avfallsplanen för Staffanstorps kommun.

För att skapa en effektiv resursanvändning krävs även att kommunikationen med flera grupper av avfallslämnare i kommunen stärks för att uppmuntra och inspirera till att lyfta avfall uppåt i avfallstrappan.

Ytterligare ett utvecklingsområde som identifierats som särskilt viktigt för Staffanstorps kommun är källsorteringen inom de kommunala verksamheterna.

Figur 2. Avfallshierarkin.

Bild: Sysav

8 Naturvårdsverket "Att göra mer med mindre, Nationell Avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018-2023", rapport 6857.

9 <http://naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Sveriges-klimatlag-och-klimatpolitiska-ramverk/>

10 EU december 2015 "Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin", <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Cirkular-ekonomi/>

En ökad källsortering kan på sikt minska kommunens kostnader för avfallshantering eftersom en mindre mängd restavfall då behöver behandlas. Genom att föregå med gott exempel från de kommunala verksamheterna kan kommunen inspirera hushåll och organisationer vid sidan om kommunen att också delta mer aktivt i källsortering av avfall.

Sist men inte minst har återbruk identifierats som ett utvecklingsområde för att nå de övergripande målsättningarna. Att uppmuntra till återbruk finns bland aktiviteterna i avfallsplanen.

Identifierade utvecklingsområden täcks av målsättningarna nedan och målen och aktiviteterna i avfallsplanen ligger väl i linje med den avfallsplan som kommunen arbetat med de senaste åren, se bilaga 4 om uppföljning av tidigare avfallsplan.

2.2 Målstruktur

Staffanstorps kommuns avfallsplan har två övergripande mål som bidrar till att uppfylla mål på regional och nationell nivå. För att följa upp hur väl målen i avfallsplanen uppfylls finns till varje mål ett antal indikatorer med målvärden. För att nå de övergripande målen behöver målvärdena för varje indikator uppnås. Uppföljning av respektive målvärde sker årligen. I bilaga 1, Handlingsplan med aktiviteter, redovisas konkreta aktiviteter som kommunen ska genomföra och i många fall arbeta med kontinuerligt för att nå de två övergripande målen.

2.3 Mål 1: Resursanvändningen har effektiviserats till år 2030

Genom att skapa tydlighet kring hur avfall ska hanteras samt goda förutsättningar att hantera det avfall som uppstår blir avfallshanteringen enkel för konsumenterna.

En bra avfallshantering tillvaratar resurser, främjar återvinning och minskar nedskräpning och blir på så vis effektiv för samhället samt minimerar negativ påverkan på hälsa och miljö.

2.3.1 Indikatorer

Andel avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning¹¹, procent.

Målvärde: 55 procent till år 2025 och 60 procent till år 2030.¹²

Utgångsvärde: 23 procent 2023¹³

Andel matavfall som sorteras ut och behandlas biologiskt¹⁴, procent.

Målvärde: 55 procent till 2027, samt att bibehålla 55 procent även efter 2027¹⁵.

Utgångsvärde: 28 procent 2023.

Mängd farligt avfall i kommuninvånarnas restavfall, st per 1000 kilogram restavfall¹⁶.

Målvärde: 0 batterier, 0 ljuskällor, 0 och 0 småelektronik/1000 kilogram restavfall

Utgångsvärde: 3,8 batterier, 3,8 ljuskällor och 20,8 småelektronik/1000 kilogram restavfall år 2022¹⁷

Kommuninvånarnas upplevelse av hur lätt eller svårt det är att lämna sitt farliga avfall till kommunens insamlingssystem¹⁸.

Indikatorvärde: Minst index 70 år 2030 (index 1–100)¹⁹

Utgångsvärde: Utgångsvärdet tas fram inför genomförandet av avfallsplanen.

Antal skräpföremål per 10 m² ²⁰

Målvärde: Minskning med 20 procent till år 2027 och därefter ingen ökning till år 2030.

Utgångsvärde: Utgångsvärdet tas fram inför genomförande av avfallsplanen.

11 Avser andelen kommunalt avfall som efter insamling antingen materialåtervinns eller förbereds för återanvändning. Materialåtervinning inkluderar biologisk återvinning. Förberedelse för återanvändning avser mängder som tas emot vid ÄVC och återbruksaktör tar med från ÄVC för försäljning. Kommunalt avfall inkluderar mat- och restavfall, förpackningar, returpapper, grovavfall och farligt avfall men inte slam.

12 Baserat på etappmålet Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning.

13 Avser insamlad mängd kommunalt avfall för materialåtervinning eller återanvändning.

14 Andelen matavfall som sorteras ut och går till biologisk behandling där växtnäring och biogas tas till vara räknas med. Kompostering ingår ej.

15 Baserat på etappmålet Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall.

16 Mäts genom plockanalys från småhushåll vartannat år.

17 Utgångsvärdet baseras på resultat från plockanalys på villahushåll med två fyrfackskärl genomförd hösten 2022.

18 I samarbete med samverkansgruppen för Sysavs kretsloppsplan mäts kommuninvånarnas upplevelse genom återkommande enkätundersökningar.

19 Skala 1–100 där 60-69 är godkänt, 70-79 är högt och 80-100 är mycket högt betyg.

20 Skräpmätning genomförs regelbundet enligt Håll Sverige Rents metod.

Kommuninvånarnas upplevelse av förekomst av nedskräpning.²¹

Målvärde: Minst index 70 år 2030 (index 1–100)²²

Utgångsvärde: Utgångsvärdet tas fram inför genomförandet av avfallsplanen.

2.4 Mål 2: Mängden avfall har minskat till år 2030

Genom ökad kunskap och information samt ett aktivt arbete för att minska matsvinn minskar uppkomsten av avfall. Genom att även informera om möjligheten att låna, hyra, dela samt köpa begagnade produkter så främjas återbruk vilket i sin tur leder till minskad uppkomst av avfall.

2.4.1 Indikatorer

Mängd avfall²³, kilogram per person²⁴ och år.

Målvärde: Nedåtgående trend.

Utgångsvärde: 372 kilogram per person och år 2023.

Mängd matsvinn i kommuninvånarnas mat- och restavfall, kilogram per person²⁵ och år.

Målvärde: 20 procent mindre matsvinn (dvs onödigt matavfall) i

matavfallet och restavfallet 2025 jämfört med 2020²⁶. 50 procent mindre matsvinn i mat- och restavfallet 2030 jämfört med 2020.

Utgångsvärde: 21 kilogram per person och år 2020.²⁷

Kommuninvånarnas upplevelse av hur lätt eller svårt det är att återbruka, hyra, dela och låna²⁸.

Målvärde: Minst index 70 år 2030 (index 1–100)

Utgångsvärde: Utgångsvärdet tas fram inför genomförandet av avfallsplanen.

Kommuninvånarnas upplevda frekvens av att de återbrukar, hyr, delar och lånar.

Målvärde: Minst index 70 år 2030 (index 1–100) **Utgångsvärde:** Utgångsvärde tas fram inför genomförandet av avfallsplanen.

Mängd matsvinn i kommunens storköksverksamheter, gram per portion.

Målvärde: Nedåtgående trend av matsvinn i kommunens storköksverksamheter 2030 jämfört med 2023.

Utgångsvärde: 49 gram per portion 2023²⁹.

Genom att skapa tydlighet kring hur avfall ska hanteras samt goda förutsättningar att hantera det avfall som uppstår blir avfallshanteringen enkel

21 samarbete med samverkansgruppen för Sysavs kretsloppsplan mäts kommuninvånarnas upplevelse genom återkommande enkätundersökningar.

22 Skala 1–100 där 60-69 är godkänt, 70-79 är högt och 80-100 är mycket högt betyg.

23 Avser mängd mat- och restavfall, grovavfall, förpackningar och returpapper samt farligt avfall (inkl. elavfall och batterier) i kilogram delat med antal personer.

24 Antalet personer beräknas utifrån antalet invånare justerat för fritidshusboende, gästnätter och in-/utpendling.

25 Beräknas baserat på plockanalysresultat i kilogram per hushåll och vecka och genomsnittligt antal personer som bor i småhus enligt SCB.

26 Baserat på Sveriges etappmål om minskat matsvinn.

27 Utgångsvärdet baseras på resultat från plockanalys på villahushåll med två fyrfackskärl genomförd hösten 2020.

28 I samarbete med samverkansgruppen för Sysavs kretsloppsplan mäts kommuninvånarnas upplevelse genom återkommande enkätundersökningar

29 Baserat på kostsektionens matsvinnsmätningar i de kommunala skolköken.

3 VERKTYG FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN

I följande kapitel beskrivs de verktyg som kommunen kommer att använda för att uppnå målen och genomföra aktiviteterna i avfallsplanen.

3.1 Avfallsföreskrifter

Ett viktigt verktyg för att bland annat avfallsplanens mål ska kunna nås är kommunens avfallsföreskrifter. Avfallsföreskrifterna sätter ramarna för avfallshanteringen i kommunen och utgör det lokala regelverket. Avfallsföreskrifterna utgör också ett juridiskt stöd för aktiviteter i avfallsplanen. I avfallsföreskrifterna anges exempelvis vilka aktörer som har ansvar för avfallshanteringen i kommunen och även hur avfallet ska sorteras.

Tydliga bestämmelser i avfallsföreskrifterna underlättar det praktiska arbetet när situationer eller frågeställningar inom avfallshanteringen uppstår. Tydliga bestämmelser gör vidare att ett godtyckligt arbetssätt kan undvikas, vilket gör arbetet mer rättssäkert.

Föreskrifterna utgör grunden för de alternativ för avfallshantering som fastighetsägaren har att välja mellan enligt avfallstaxan. Staffanstorps kommun erbjuder flera alternativ, till exempel fyrfacksskär eller tvåfacksskär.

I avfallsföreskrifterna anges exempelvis att varje fastighetsinnehavare och nyttjanderättsinnehavare är skyldig att sortera ut sitt avfall och hålla avfallsslag åtskilda samt att nybyggnation av avfallsutrymmen ska ge förutsättningar för de boende att enkelt sortera och hålla avfallsslag åtskilda.

3.2 Avfallstaxa

Avfallstaxan används för att finansiera verksamheten inom det kommunala uppdraget. I taxan anges avgiften för abonnemang, tilläggstjänster med mera. Taxan som helhet ska följa självkostnadsprincipen och totalt sett finansiera kommunens verksamhet inom det kommunala avfallsansvaret.

Kommunen kan, genom att differentiera avgifter och låta intäkterna från vissa abonnemang finansiera kostnader för andra abonnemang, uppmuntra avfallslämnaren/abbonnenten att sortera sitt avfall på önskat sätt.

Staffanstorps kommuns avfallstaxa erbjuder utsortering av matavfall och trädgårdsavfall samt fastighetsnära utsortering av returpapper och förpackningar.

Avfallstaxan består av ett brett utbud av tjänster och för varje fastighetsägare finns möjlighet att välja mellan att ha tvåfacksskär för rest- och matavfall, fyrfacksskär för rest- och matavfall samt förpackningar. I respektive tjänst ingår även fastighetsnära insamling av grovavfall om fem kollin per månad.

I dagsläget är det frivilligt för fastighetsägare att välja fastighetsnära sortering av förpackningar. De som inte väljer fastighetsnära insamling är hänvisade att sortera sitt avfall på någon av kommunens återvinningsstationer eller på återvinningscentralen. I enlighet med Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska fastighetsnära insamling av förpackningar gälla för samtliga fastighetsägare senast sista december 2026.

Insamling av returpapper och förpackningar från flerfamiljshus kan beställas av privat entreprenör som är auktoriserad av kommunen.

En väl genomtänkt samverkan mellan taxa och föreskrifter skapar förutsättningar att hantera avfall på rätt sätt och underlättar uppfyllande av avfallsplanens mål.

3.3 Kommunikation

Tillsammans med utformningen av avfallshanteringssystemet i kommunen är ett lyckat resultat helt beroende av enskilda individers förståelse för- och deltagande i den organiserade avfallshanteringen. Kommunikation är därför ett mycket viktigt verktyg som komplement till föreskrifter och taxa.

Genom kommunikation och information kan exempelvis kommuninvånare få en förståelse för varför det är viktigt att sortera avfall i olika fraktioner samt få information om den skyldighet de har att sortera i enlighet med kommunens avfallsföreskrifter. De behöver även kunskap om hur de rent praktiskt ska gå till väga. Att sprida information och kunskap om avfallsförebyggande arbete och om hur avfall ska hanteras på ett bra sätt kan bidra till att avfallsplanens mål nås men det tar ofta tid att få genomslag.

Informationen behöver vara tillgänglig, begriplig och förtroendegivande. Kommuninvånarna ska känna att avfallshanteringen är effektiv, servicenivån är god och att de kan bidra till en effektiv resurshushållning och minskad miljöpåverkan tillsammans med kommunen.

En viktig aktivitet för att nå målen i avfallsplanen är att skapa en kommunikationsplan för att med kontinuitet sprida information och kunskap till kommuninvånarna. Även inom kommunens olika förvaltningar är kommunikation mellan olika parter en förutsättning för ett aktivt arbete med avfallsfrågor. Information i Staffanstorps kommun sprids idag bland annat via hemsidan och sociala medier samt genom kommundidningen, Staffanstorps Aktuellt, som ges ut fem gånger per år. Även skolornas undervisning är ett viktigt medium för informationsspridning.

3.4 Upphandling

Även upphandling och inköp kan användas som ett strategiskt verktyg i arbetet med att förebygga avfall och utvecklingen av avfallshanteringen. Avtalens utformning kan förebygga onödig användning av fysiska resurser, utveckla återanvändning och återvinning samt få bort ohållbara produkter och farliga ämnen ur kretsloppet. I förlängningen kan detta även bidra till bättre ekonomi.

Staffanstorps kommun har en koncernpolicy³⁰ som anger att miljöaspekter ska väga tungt vid upphandling och inköp. Inköp ska präglas av långsiktighet, kostnadseffektivitet, samverkan och miljöhänsyn. I kommunens upphandlingspolicy beskrivs att kommunen vid upphandlingar ska ställa krav vid sina inköp för att bidra till en hållbar kommun.

3.5 Fysisk planering

En fungerande avfallshantering är en del av samhällets infrastruktur och av allmänt intresse. Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att utveckla avfallshanteringen i önskad riktning. Det handlar exempelvis om att se till att tillräckligt med mark finns tillgänglig för de anläggningar som krävs för avfallshanteringen i kommunen, att möjlig-

göra för återvinningsstationer i bra lägen och att behovet av platser för återbruk tillgodoses.

Det handlar också om att bevaka avfallsfrågorna i bygglov, förhandsbesked och detaljplaner så att platser finns för avfallskärl och källsortering med god tillgänglighet för såväl boende som insamlingsfordon.

I detaljplaner regleras markens lämplighet för en viss användning mer i detalj och avväganden görs mellan allmänna och enskilda intressen. I planprocessen, likväl som i byggprocessen, bör avfallsingenjör involveras tidigt.

Översiktsplanen anger en prognos för hur befolkningstillväxten kommer se ut i framtiden i kommunen, genom att skapa rutiner för att i ett tidigt planeringsskede planera för avfallshanteringen i relation till tillväxten, kan behovet av lättillgängliga insamlingssystem tillgodoses som bidrar till materialåtervinning eller eventuellt till ett ökat återbruk.

3.6 Tillsyn

Tillsyn är ett viktigt verktyg för att påverka hanteringen av avfall. Tillsyn utövas av kommunens miljöenhet som kontrollerar avfallshanteringen utifrån aktuell lagstiftning. Vid tillsynsbesök ställs frågor om hanteringen och en diskussion om uppfyllande av Miljöbalkens hänsynsregler kan med fördel föras inom ramen för tillsynen.

Avfallshantering ingår i tillsynen av de flesta verksamheter som omfattas av tillsyn enligt Miljöbalken. Frekvensen av tillsynen bestäms av bland annat verksamhetens art och verksamhetens miljöpåverkan. Tillsynsmyndigheten kontrollerar vilket avfall som uppkommer, hantering och förvaring av avfall samt upprätthållande av transportdokument och mottagningskvitton i de fall där detta är aktuellt.

Tillsyn avseende avfallshantering bedrivs även på en del verksamheter som inte klassas som miljöfarliga, till exempel restauranger.

30 <https://staffanstorp.se/kommun-och-politik/demokrati-och-paverkan/forfattningssamling/policys-och-styrprinciper/>

Staffanstorps kommun har redan ett väl utvecklat insamlingssystem för en- och tvåfamiljshus och erbjuder lättillgänglig sortering av matavfall, förpackningar och returpapper via fyrfackskärl.

Foto: Andreas Offjesson/Sysav

4 FORTSATT PLANERINGSPROCESS OCH UPPFÖLJNING

Avfallsplanen är kommunens strategiska verktyg för planering av arbetet med att förebygga avfall och utveckla avfallshanteringen i Staffanstorps kommun. Planen beslutas i kommunfullmäktige. Det är viktigt att det finns ekonomiska och personella resurser att genomföra planen. Kompetens måste finnas och planen måste implementeras hos alla som har ansvar för olika uppgifter i planen och information måste nå alla övriga intressenter. Genomförandet av planen kan underlättas genom samarbetet med Sysav i de delar det är relevant. Arbetet med avfallsplanen ska också följas upp.

Enligt gällande lagstiftning ska en avfallsplan ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras.

I Staffanstorps kommun ska uppföljning och utvärdering av avfallsplanens mål och aktiviteter ske regelbundet och översyn av hela

avfallsplanen behöver påbörjas senast år 2028. Kommunstyrelsen ansvarar för att initiera en årlig uppföljning av mål och aktiviteter. Förvaltningschef eller den som förvaltningschefen utser är kontaktperson på respektive förvaltning för arbetet med uppföljning av avfallsplanen. Avfallsenheten inom stadsbyggnadsförvaltningen har uppdraget att samordna uppföljningen och sammanställer resultaten i en lägesrapport. Rapporten skickas till kommunstyrelsen och ansvariga nämnder samt ansvariga för olika aktiviteter enligt avfallsplanens handlingsplan.

Uppföljningen görs inför nämndernas årliga budgetprocesser och kan därmed bidra till att mål och aktiviteter genomförs. Uppföljningen underlättas av att avfallsplanens aktiviteter läggs in i respektive verksamhetsuppföljning.

5 KONSEKVENSER AV PLANEN

5.1 Miljö

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av avfallsplanen främst medföra positiv miljöpåverkan som bidrar till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen. De nationella miljökvalitetsmål som i störst utsträckning berörs är ”God bebyggd miljö”, ”Giftfri miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan”. Det som bedöms vara viktigast att beakta vid genomförande av planens aktiviteter är att det finns tillräckligt med resurser och kompetens för att möjliggöra att utveckla både kommunens egen verksamhet och avfallshanteringen för att möta dagens och framtidens utmaningar. Vid genomförande av planens aktiviteter bedöms det vidare vara viktigt att ha uthållighet beträffande informationsinsatser kring förebyggande av avfall och ökad sortering för återvinning, eftersom det tar lång tid att förändra beteenden.

5.2 Ekonomi

Genomförandet av avfallsplanens aktiviteter medför i det kortare perspektivet vissa ökade kostnader. Dock kan en del av avfallsplanens aktiviteter med avfallsförebyggande och/eller kvalitetshöjande karaktär på sikt leda till minskade kostnader. Till exempel kan en framgångsrik informationssatsning om återanvändning ge kostnadsbesparingar som påverkar avfallstaxan positivt, då dyra behandlingsmetoder så som förbränning och deponering minskar. På samma sätt kan ökad sortering leda till minskade kostnader för behandling.

Aktiviteter eller uppföljning som inte genomförs inom ramen för det kommunala ansvaret för avfallshantering, utan inom andra verksamheter, påverkar inte avfallstaxan. Aktiviteterna och uppföljningen bekostas av respektive verksamhet men kan även bidra till utveckling av respektive verksamhet. Exempelvis kan arbete med matsvinn leda till att resurser används mer effektivt. Genom att uppmuntra initiativ till återbruk i kommunikationsarbetet kan kommunens invånares miljöpåverkan minska.

av avfallstaxan är:

- Uppmärksamma, skapa medvetenhet och samtal kring nedskräpning, exempelvis genom att arrangera skräpplockardagar i samarbete med Håll Sverige rent, Städa Sverige, kampanjer eller andra typer av event inom kommunen eller i samarbete med Sysav.

Härutöver kommer utbyggandet av fastighetsnära insamling av förpackningar, enligt kraven i Förordning (2022:1274) om producentansvar, för förpackningar att medföra kostnader. Finansiering ska ske genom ersättning från producenterna.

ÖVRIGA KOSTNADER

Vissa aktiviteter ryms inte inom ramen för vad avfallstaxan ska finansiera utan bekostas av den verksamhet som ansvarar för genomförandet av aktiviteten.

De aktiviteter som bedöms kunna medföra störst kostnader är:

- Införa källsortering i kommunens verksamheter. Kommunens verksamheter ska tillse att det finns behållare i lunch- och fikarum för utsortering av returpapper och förpackningar av papper, plast, glas och metall.
- Utvärdera orsakerna till matsvinn i kommunens storköksverksamheter, från tillagning, från servering och från tallrik, och genomföra lämpliga åtgärder för att minska matsvinnet
- Uppmuntra återbruk genom informationsinsatser.

Även uppföljningen medför kostnader. Exempelvis medför plockanalyserna som genomförs vartannat år gemensamt inom Sysav en kostnad som finansieras av avfallstaxan. För att följa upp indikator Antal skräpföremål per 10 kvadratmeter tillkommer en kostnad för främst de personella resurser som krävs för genomförande. Aktiviteten bekostas av den verksamhet som ansvarar för nedskräpning. Även kundundersökningar medför en extra kostnad.

AVFALLSTAXA

De aktiviteter som bedöms kunna medföra störst kostnader och som behöver finansieras

Staffanstorps
kommun

245 80 Staffanstorps, 046-25 11 00,
kommunen@staffanstorps.se • www.staffanstorps.se